

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

Кафедра психології та соціальної роботи

СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГСПБ 1.01. «ФІЛОСОФІЯ»

ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
заочної форми навчання

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПСИХОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

Курс	I	
Семестр	2-й	
Вид контролю	іспит	
Кількість годин / кредитів	90 год. / 3 кредити	
з них:	д. ф. н.	з. ф. н.
<i>лекції</i>	–	6 год.
<i>практичні</i>	–	–
<i>семінарські</i>	–	4 год.
<i>індивідуальні завдання</i>	–	20 год.
<i>самостійна робота</i>	–	60 год.
Викладач	Надрага Василь Іванович, д.е.н., професор	
Email:	nadruga-vasil@ukrl.com	
Консультації	ПН, СР – 12 ⁰⁰ –14 ⁰⁰	

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення є основні проблеми філософії, філософські теорії та концепції, а також базові принципи філософського знання та особливості формування світоглядно-методологічної парадигми людини.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліна «Філософія» відповідно до структурно-логічної схеми дисциплін, передбачених навчальними планами фаху, викладається після вивчення курсу «Історія України»; передусе вивченню курсів «Релігієзнавство», «Логіка», «Етика та естетика», «Політологія», «Соціологія».

Метою дисципліни є розкриття гуманістичного смислу і призначення філософії як квінтесенції духовного розвитку людства. Виходячи з актуальності аналізу проблеми становлення та розвитку сучасного суспільства, необхідності вироблення у студентів навичок оцінки явищ оточуючої дійсності, навчальна програма курсу філософії ставить перед собою завдання не тільки ознайомлення з основними філософськими концепціями минулого та сучасності, але й навчання самостійному аналізу тих тенденцій і процесів, що відбуваються нині у світі.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоєння сутності і специфіки філософії як форми суспільної свідомості, основні етапи розвитку філософії, характер і зміст її основних теорій і течій;
- опанування особливостей загально-філософської методології та характерних ознак основних філософських методів, сутнісних характеристик філософського осмислення культурно-цивілізаційних процесів;
- засвоєння процесів впливу економічних, політичних та духовних факторів на становлення культурно-цивілізаційного поля суспільства.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі компетентності:

Загальні компетентності

Інструментальні компетентності:

- здатність до аналізу концептуальних засад та визначення сутності філософії;
- знання і вміння оперувати науковими категоріями та поняттями в сфері філософії;
- усне спілкування рідною мовою у процесі дискусії;
- знання другої мови при оволодінні іншомовними джерелами;
- елементарні комп'ютерні навички (використання мережі Інтернет для опанування рекомендованих електронних джерел, робота у Microsoft Office PowerPoint при підготовці доповіді з презентацією);
- навички управління інформацією для виокремлення тенденцій розвитку та форм наукової діяльності (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел).

Міжособистісні компетентності:

- уміння працювати у команді;
- здатність до критики та самокритики під час дискусії;
- уміння донести до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності;
- навички та уміння формування міжособових стосунків у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії;
- етичні зобов'язання при опонуванні до виступів доповідачів;
- розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне ставлення;
- уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання.

Системні компетентності:

- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність до навчання;
- критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- здатність працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії;
- турбота про якість доповіді та презентації;
- бажання досягти успіху при обговоренні тем доповідей з презентацією;
- здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
- уміння реалізовувати проекти в сфері наукової діяльності.

Фахові компетентності

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- функції філософії, понятійно-категоріальний апарат;
- зарубіжні і вітчизняні філософські напрями та вчення;
- структуру філософських знань;
- концептуальні положення сучасних напрямів філософії;
- поняття і категорії філософії для розуміння та інтерпретації соціальної реальності;
- філософську природу та суперечності соціальних процесів в суспільстві;

вміти:

- встановлювати зв'язки, взаємозалежності та розбіжності між соціально-гуманітарними науками;
- систематизувати професійно важливі якості, якими повинен володіти соціальний працівник;
- пояснювати філософські природу та суперечності соціальних процесів в суспільстві;
- критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання;
- донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення з власного досвіду в галузі професійної діяльності.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Підготовка студентів з курсу «Філософія» потребує використання активних форм навчання, які наближують навчальний процес до реальних професійних ситуацій.

Для активізації процесу навчання студентів у ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ **на лекціях** чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ **на семінарських заняттях** обговорюються основні проблеми теми; проводяться дискусії, спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і закріплення теоретичного матеріалу, які сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, формуванню самостійності суджень, умінню відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів та сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодіти культурою толерантності.

✓ **самостійну роботу студента** викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивід. робота
90	6	4	–	60	20	
МОДУЛЬ I						
Змістовий модуль 1. Предмет та історія розвитку філософії						
<i>Тема 1.</i> Філософія як світогляд, її призначення, зміст і функції в суспільстві	6	–	–	–	6	–
<i>Тема 2.</i> Історія філософії	8	2	1	–	5	–
<i>Тема 3.</i> Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні	6	–	–	–	6	–
<i>Тема 4.</i> Сучасна світова філософія	7	2	–	–	5	–
Разом за змістовим модулем 1	27	4	1	–	22	–
Змістовий модуль 2. Основні розділи філософії						
<i>Тема 5.</i> Онтологія	5,5	–	0,5	–	5	–
<i>Тема 6.</i> Гносеологія	6,5	–	0,5	–	6	–
<i>Тема 7.</i> Антропологія	5	–	–	–	5	–
<i>Тема 8.</i> Соціальна філософія	8	2	1	–	5	–
Разом за змістовим модулем 2	25	2	2	–	21	–
Змістовий модуль 3. Окремі філософські науки						
<i>Тема 9.</i> Філософія науки	6	–	1	–	5	–
<i>Тема 10.</i> Етика і естетика	6	–	–	–	6	–
<i>Тема 11.</i> Релігієзнавство	6	–	–	–	6	–
Разом за змістовим модулем 3	18	–	1	–	17	–
<i>Усього годин за модулем I</i>	<i>70</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>60</i>	<i>–</i>
МОДУЛЬ II						
<i>ІНДЗ</i>	<i>20</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>20</i>
Усього годин:	90	6	4	–	60	20
Підсумковий контроль – іспит						

Методи навчання

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу і складається з двох етапів: поточного та підсумкового.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на семінарських заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання індивідуального завдання.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів у формі іспиту є виконання усних та письмових завдань.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань студента **заочної** форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота											Підсумковий тест	Сума	
Модуль I												50	100
Лекції та семінарські заняття													
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
50													

Шкала оцінювання: національна та ECTS

90-100 балів – **відмінно** (A, відмінно);

82-89 балів – **добре** (B, дуже добре);

75-81 балів – **добре** (C, добре);

68-74 балів – **задовільно** (D, задовільно);

61-67 балів – **задовільно** (E, достатньо);

35-60 балів – **незадовільно** (FX, з можливістю повторного складання);

1-34 балів – **незадовільно** (F, з обов'язковим повторним курсом).

Критерії оцінювання

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в робочій навчальній програмі дисципліни. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Критерії оцінювання:

«ВІДМІННО» (А, 90-100 балів) – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% питань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«ДОБРЕ» (В, 82-89 балів, дуже добре; С, 75-81 балів, добре) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді не менш ніж на 75% питань, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«ЗАДОВІЛЬНО» (D, 68-74 балів, задовільно; E, 61-67 балів, достатньо) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, або на всі питання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача; при цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-60 балів, незадовільно з можливістю повторного складання; F, 1-34 бали з обов'язковим повторним курсом) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі питання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань, загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

5. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані:

- 1) забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання;
- 2) дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати людську гідність майбутніх спеціалістів;
- 3) залучати здобувачів освіти до наукової діяльності;
- 4) дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;
- 5) розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- 6) дотримуватися законів України, статуту та Етичного Кодексу ІПК ДСЗУ, інших нормативно-правових актів.

2. Здобувачі вищої освіти, зобов'язані:

- 1) дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- 3) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
  - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
  - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати задачі та тестові завдання;
  - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
  - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій, розрахунків згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
  - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;

4) дотримуватись академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Інституту.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник для вищих навч. закл. – 3. вид., випр. та доп. – К.: Генеза, 2006. – 656 с.
2. Арутюнов В.Х., Бондар С.В., Вільчинський Ю.М., Герасимович А.М., Майорова Т.В. Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка): навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана" – К.: КНЕУ, 2008. – 312 с.
3. Бондаревич Ірина Миколаївна. Філософія [Текст]: навч. посіб. / І.М. Бондаревич. – К.: Алерта, 2013. – 239 с.: табл. – Бібліогр. в кінці розд. – 500 экз.
4. Губерський Л.В., Надольний І.Ф., Андрущенко В.П., Розумний В.П., Бойченко В.П. Філософія: Навч. посібник / І.Ф. Надольний (ред.). – К.: Вікар, 2005, 2006. – 456 с.
5. Дольська Ольга Олексіївна. Філософія сучасного суспільства [Текст]: навч.-метод. посіб. з курсу "Філософія" для студ., магістрів, аспірантів і здобувачів усіх спец. / О.О. Дольська; Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". – Х.: Підручник НТУ "ХП", 2012. – 180 с.
6. Дулуман Євграф Каленикович. Філософія [Текст]: курс лекцій / Є.К. Дулуман, Н.В. Анацька; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". – К.: НТУУ "КПІ", 2013. – 236 с.: табл. – Бібліогр.: с. 234-236. – 400 экз.
7. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: Підручник [для студ. вищих навч. закл.]. – К : Книга, 2007. – 432 с.
8. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Мислителі. Ідеї. Концепції: Підручник. – К.: Книга, 2005. – 525 с.
9. Максюта М.Є. Філософія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Національний ун-т біоресурсів і природокористування України. – К.: Урожай, 2008, 2009. – 472 с.
10. Присухін С.І. Філософія: Навч. посіб.:У 2 ч. / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. – К.: КНЕУ, 2006.
11. Сидоренко О.П., Корлюк С.С., Філянін М.С., Абрамович В.Г., Задірако П.С., Посполітак Т.Є. Філософія: підручник / О.П. Сидоренко (ред.). – К.: Знання, 2009. – 891 с.
12. Семенюк Едуард Павлович. Філософія сучасної науки і техніки [Текст]: [підручник] / Едуард Семенюк, Володимир Мельник; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Нац. лісотехн. ун-т України. – Вид. 2-ге, випр. та допов. – Л.: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 305 с.
13. Філософія: хрестоматія. Від витоків до сьогодення [Текст]: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; [уклад.: Л.В. Губерський та ін.]; за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. – 2-ге вид., стер. – К. Знання, 2012. – 621 с.